

Primjena računovodstva zaštite od rizika

mr. sc. **Stjepan Kolačević**, mr. sc. **Baldo Hreljac**

Subjekti su u obavljanju svoje djelatnosti izloženi različitim tržišnim rizicima, poput valutnoga i kamatnog rizika, rizika cijene dionica ili rizika cijene roba, koji proizlaze iz različitih aspekata njihova poslovanja zbog čega su primorani koristiti različite strategije kako bi uklonili ili smanjili izloženost tim rizicima, odnosno, kako bi se zaštitili od njihovih potencijalnih negativnih učinaka na financijski položaj, uspješnost poslovanja i novčane tokove. Upravo je cilj računovodstva zaštite prikazati u financijskim izvještajima, učinak aktivnosti upravljanja rizicima koji bi mogli utjecati na dobit ili gubitak ili na ostalu sveobuhvatnu dobit.

1. Kvalifikacijski kriteriji za primjenu računovodstva zaštite

Odnos zaštite od rizika ispunit će uvjete računovodstva zaštite od rizika samo ako budu ispunjeni slijedeći uvjeti:¹

- a) odnos zaštite od rizika uključuje samo prihvatljive instrumente zaštite od rizika i prihvatljive stavke zaštićene od rizika;
- b) po uspostavi odnosa zaštite od rizika mora postojati službeno određivanje i dokumentiranje odnosa zaštite od rizika, te cilja i strategije upravljanja rizicima subjekta za provedbu zaštite od rizika. Predmetna dokumentacija mora uključivati identifikaciju instrumenta zaštite od rizika, stavku zaštićenu od rizika, vrstu rizika za koju se pruža zaštita i način na koji će subjekt procijeniti ispunjava li odnos zaštite od rizika zahtjeve u pogledu učinkovitosti zaštite od rizika (uključujući analizu izvora neučinkovitosti zaštite, te način na koji će subjekt odrediti omjer zaštite od rizika);
- c) odnos zaštite od rizika treba ispuniti sve slijedeće zahtjeve u pogledu učinkovitosti zaštite:
 - između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika mora postojati ekonomski odnos;
 - učinak kreditnog rizika neće biti presudan za promjene vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa;
 - omjer zaštite odnosa zaštite mora biti onaj koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekt stvarno štiti i količine instrumenta zaštite koji subjekt stvarno koristi za zaštitu količine zaštićene stavke.

1.1. Instrumenti zaštite od rizika

Prema MSFI-u 9 instrumenti primjereni kao instrumenti zaštite od rizika su:²

- derivativni instrument koji se mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (osim nekih izdanih opcija);³
- nederivativna financijska imovina ili nederivativna financijska obveza koja se mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, osim ako je riječ o financijskoj obvezi određenoj po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka za koju se iznos promjenjive fer vrijednosti koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze prezentira u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;⁴
- komponenta valutnog rizika nederivativne financijske imovine ili nederivativne financijske obveze u zaštiti od valutnog rizika ako se pritom ne radi o ulaganju u vlasnički instrument čije je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;⁵
- bilo koja kombinacija derivativnih instrumenata ili njihovih dijelova i nederivativnih instrumenata ili njihovih dijelova;⁶
- izdana opcija ako je određena za prijeboj kupljene opcije, uključujući opciju ugrađenu u drugom financijskom instrumentu;⁷
- većina derivativnih financijskih instrumenata pod uvjetom da su sklopljeni s vanjskom stranom;
- financijski instrumenti koje je subjekt pri početnom priznavanju odredio po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka kako bi ublažio računovodstvenu neusklađenost, samo ako takvo određivanje ublažava računovodstvenu neusklađenost, bez stvaranja.⁸

3 Međutim, ako je izdana opcija dizajnirana sa svrhom prijeboja kupljene opcije, izdana opcija može biti kvalificirana kao instrument zaštite (MSFI 9, t. B.6.2.4.)

4 MSFI 9, t. 6.2.2.

5 MSFI 9, t. 6.2.2.

6 MSFI 9, t. 6.2.5.

7 MSFI 9, t. B.6.2.4.

8 Achieving hedge accounting in practice under IFRS 9, Dostupno na: https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/industry/industry_INT/corporate_treasury__1_INT/achieving_hedge_accou_INT/ifrs-9s_hed..., str. 7

1 MSFI 9, t. 6.4.1.

2 MSFI 9, t. 6.2.1,

Financijski instrumenti koji, pak, ne mogu biti određeni kao instrumenti zaštite od rizika su:

- derivativni instrumenti koji su ugrađeni u hibridne ugovore ali se ne obračunavaju odvojeno;⁹
- vlastiti vlasnički instrumenti s obzirom da ne predstavljaju financijsku imovinu ili financijsku obvezu subjekta;
- ulaganje u vlasnički instrument koji ne kotira na aktivnom tržištu ili derivativ koji je povezan i mora biti podmiren isporukom takvog vlasničkog instrumenta koji ne kotira na aktivnom tržištu.

Kao instrumenti zaštite od rizika mogu biti određeni samo ugovori sa strankom izvan izvještajnog subjekta.¹⁰

Primjeren instrument zaštite od rizika mora u cijelosti biti određen kao instrument zaštite od rizika. Dopusnene su samo slijedeće iznimke:¹¹

- a) odvajanje unutarnje vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i određivanje samo promjene unutarnje vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite od rizika, a ne i promjene vremenske vrijednosti;
- b) odvajanje *forward* elementa i *spot* elementa *forward* ugovora i određivanje samo promjene vrijednosti *spot* elementa *forward* ugovora kao instrumenta zaštite od rizika, a ne i *forward* elementa; slično se tomu i raspon osnovice stranih valuta može odvojiti i isključiti iz određivanja financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika;
- c) kao instrument zaštite od rizika u odnosu zaštite od rizika može se odrediti dio čitavog instrumenta zaštite od rizika, primjerice, 50 posto nominalnog iznosa. Međutim, instrument zaštite od rizika ne može se odrediti za dio njegove promjene fer vrijednosti koja proizlazi samo iz dijela vremenskog razdoblja tijekom kojeg vrijedi instrument zaštite od rizika.

1.2. Zaštićene stavke

Prema MSFI-u 9 kao stavke zaštićene od rizika mogu se odrediti:¹²

- priznata imovina ili obveza;
- nepriznata čvrsta obveza;
- vrlo vjerojatna predviđena transakcija;
- ukupna izloženost;¹³ te
- neto ulaganje u inozemno poslovanje.

Da bi se neka stavka mogla odrediti kao zaštićena stavka, nužno je postojanje mogućnosti pouzdanog mjerenja te stavke, a kod predviđene transakciji (ili njezine komponente), i njezina vjerojatnost. Kad je riječ o dizajniranju odnosa zaštite, kao kvalificirani odnos zaštite može biti određena samo ona izloženost riziku koja bi mogla utjecati na dobit ili gubitak. Jedino ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je subjekt promjene fer vrijednosti odlučio prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izloženost za koju se pruža zaštita mora biti izloženost koja bi mogla utjecati na ostalu sveobuhvatnu dobit, a priznata neučinkovitost zaštite se prezentira u kapitalu.¹⁴

Kao stavke zaštićene od rizika se mogu odrediti samo imovina, obveze, čvrste obveze ili vrlo vjerojatne predviđene transakcije koje uključuju stranku izvan izvještajnog subjekta. Računovodstvo zaštite od rizika može se primijeniti na transakcije između subjekata iste grupe samo u pojedinačnim ili nekonsolidiranim financijskim izvještajima tih subjekata, ali ne i u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe (uz iznimku konsolidiranih financijskih izvještaja investicijskog subjekta u smislu definicije iz MSFI-a 10).¹⁵ Iznimka od tog pravila predstavlja valutni rizik za monetarnu stavku unutar grupe (primjerice, obveza/potraživanje između dvaju ovisnih subjekata unutar grupe) koja stavka može biti zaštićena od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima ako uzrokuje izloženost dobiti ili gubicima koji proizlaze iz promjena tečaja koji nisu u potpunosti uklonjeni konsolidacijom u skladu s MRS-om 21 Učinci promjena tečaja stranih valuta. Naime, u skladu s MRS-om 21 dobit ili gubici koji proizlaze iz promjene tečaja stranih valuta za monetarne stavke unutar grupe nisu u potpunosti uklonjeni konsolidacijom ako se takvom monetarnom stavkom posluje između dva subjekta unutar grupe s različitim funkcionalnim valutama. Također, valutni rizik vrlo vjerojatne predviđene transakcije unutar grupe može se pojaviti kao stavka zaštićena od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima ako je transakcija izražena u valuti koja nije funkcionalna valuta subjekta koji ulazi u transakciju i ako će valutni rizik utjecati na konsolidirani dobit ili gubitak.¹⁶ U tom smislu subjekt može biti matično društvo, ovisni subjekt, pridruženi subjekt, zajednički pothvat ili podružnica. Primjer je predviđena prodaja ili kupnja zaliha između članova iste grupe ako postoji daljnja prodaja zaliha stranki izvan grupe. Ako valutni rizik predviđene unutargrupne transakcije ne utječe na konsolidirani dobit ili gubitak, transakcija unutar grupe ne može biti zaštićena stavka.

Zaštićena stavka može biti pojedinačna stavka ili skupina stavki, ali i komponenta takve stavke, odnosno skupine stavki. Drugim riječima, kao stavke zaštićene od rizika prema MSFI-u 9 mogu biti određene komponente imovine i/ili obveza, te komponente skupine imovine i/ili obveza odnosno, neto pozicija. Dok cjelokupna stavka uključuje sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke, komponenta stavke ne uključuje cjelokupnu promjenu fer vrijednosti ili promjenjivost novčanih tokova stavke u kojem slučaju kao stavke zaštićene od rizika subjekt može odrediti samo slijedeće komponente (uključujući njihove kombinacije):¹⁷

- promjene u novčanim tokovima ili fer vrijednosti stavke zbog specifičnog rizika ili rizika (komponenta rizika);
- jedan ili više odabranih ugovornih novčanih tokova;
- komponentu nominalnog iznosa, tj. određeni dio iznosa stavke.¹⁸

Subjekt za zaštitu može odrediti i samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable.¹⁹ No, pritom treba naglasiti da u najvećem broju slučajeva rizik inflacije ne može biti određen kao komponenta rizika financijskog instrumenta, no u ograničenim slučajevima je to moguće kad je zbog posebnih okolnosti inflacijskog okruženja i

ulaganja u vlasnički instrument, a da pritom nije riječ o ulaganju koje se drži radi trgovanja ni o nepredviđenim iznosima koje je kupac priznao u okviru poslovnog spajanja na koje se primjenjuje MSFI 3 (MSFI 9, t. 5.7.5.)

¹⁵ MSFI 9, t. 6.3.5.

¹⁶ MSFI 9, t. 6.3.6.

¹⁷ MSFI 9, t. 6.3.7.

¹⁸ Dvije vrste komponenti nominalnih iznosa mogu biti određene kao zaštićena stavka u odnosu zaštite od rizika: komponenta koja je dio čitave stavke (primjerice, 50 posto ugovornih novčanih tokova zajma) i komponenta sloja (primjerice, dio obujma monetarnih transakcija, dio fizičkog obujma, sloj nominalnog iznosa zaštićene stavke). (MSFI 9, t. B.6.3.16.)

¹⁹ MSFI 9, t. B.6.3.12.

⁹ MSFI 9, t. B.6.2.1.

¹⁰ MSFI 9, t. 6.2.3.

¹¹ MSFI 9, t. 6.2.4.

¹² *Hedge Accounting (IFRS 9)*, <https://ifrscommunity.com/knowledge-base/ifrs-9-hedge-accounting/>, str. 6

¹³ Kod ukupne izloženosti koja je određena kao zaštićena stavka, postoje najmanje dvije razine zaštite od rizika, tj. zaštita od najmanje dvije vrste rizika. Najprije se određuje zaštićena stavka, rizik od kojeg se ta stavka zaštićuje, te derivativ kao instrument zaštite od određenog rizika. Potom se taj početni odnos zaštite (iz prve razine zaštite) ponovno zaštićuje od druge vrste rizika drugim instrumentom zaštite od rizika. (MSFI 9, t. B.6.3.4.)

¹⁴ MSFI 9, t. 6.5.3. Prema MSFI-u 9 pri početnom priznavanju subjekt može neopozivo odlučiti da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prezentira naknadne promjene

odgovarajućeg tržišta dužničkih instrumenata komponenta rizika za rizik inflacije prepoznatljiva i pouzdano mjerljiva.²⁰

Skupina stavki (uključujući skupinu stavki koje predstavljaju neto poziciju) prihvatljiva je, pak kao stavka zaštićena od rizika samo u slijedećim slučajevima:²¹

- 1) ako uključuje stavke (kao i komponente stavki) koje su pojedinačno prihvatljive stavke zaštićene od rizika;
- 2) ako se stavkama u skupini u svrhu upravljanja rizicima upravlja na skupnoj osnovi; i
- 3) ako se, u slučaju zaštite novčanog toka skupine stavki od rizika, kod kojih se ne očekuje da će promjenjivost novčanih tokova biti približno razmjerna ukupnoj promjenjivosti novčanih tokova skupine na način da nastanu stanja rizika za prijeboj:
 - a) radi o zaštiti od valutnog rizika, i ako je
 - b) u određivanju te neto pozicije navedeno izvještajno razdoblje u kojem se očekuje da će predviđene transakcije utjecati na dobit ili gubitak kao i i njihova vrsta i opseg.

Kao što je rečeno, i komponente skupine stavaka također mogu biti određene kao zaštićene stavke ako je određivanje usklađeno s ciljem upravljanja rizicima subjekta. Komponenta skupine stavki kao zaštićena stavka može biti određena kao određeni sloj unutar skupine ili može biti određena u postotku od vrijednosti skupine stavki.

Odnos zaštite od rizika može uključivati slojeve iz nekoliko različitih skupina stavki. Primjerice, pri zaštiti od rizika neto stanja skupine imovine i skupine obveza odnos zaštite od rizika može se sastojati od kombinacije komponente sloja iz skupine imovine i komponente sloja iz skupine obveza.²²

Kada subjekt štiti od rizika skupinu stavki prijebojem stanja rizika (odnosno, neto stanja), prihvatljivost za računovodstvo zaštite od rizika ovisi o vrsti zaštite od rizika, pa neto stanje, tako, može biti prihvatljivo kao zaštićena stavka u slučaju zaštite fer vrijednosti od rizika, dok, ako je riječ o zaštiti novčanog toka od rizika, neto stanje može biti prihvatljivo kao zaštićena stavka samo ako se štiti od valutnog rizika i ako je pri određivanju tog neto stanja utvrđeno izvještajno razdoblje u kojem se očekuje učinak predviđenih transakcija na dobit ili gubitak, kao i njihova vrsta i količina, međutim, sve pod pretpostavkom da se i u slučaju zaštite fer vrijednosti i novčanog toka od rizika ispune i druga dva uvjeta, a to je da skupina uključuje stavke ili komponente stavki koje su pojedinačno prihvatljive kao zaštićene stavke, te se stavkama u skupini upravlja zajednički na skupnoj osnovi.²³

Kad je skupina stavki određena kao zaštićena stavka prezentiranje dobitaka ili gubitaka ovisi o tome radi li se o prezentiranju kod zaštite novčanog toka ili o prezentiranju kod zaštite fer vrijednosti.

Prezentiranje dobitaka ili gubitaka kada je skupina stavki određena kao zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka ovisi o tome radi li se o bruto ili neto poziciji što se najbolje vidi iz slijedeće tablice:

Tablica 1. Prezentiranje dobitaka ili gubitaka s obzirom na bruto ili neto poziciju

Priroda pozicije	Stavke koje utječu na dobit ili gubitak	Prezentiranje u računu dobiti i gubitka
Bruto pozicija	Jedna stavka	Iznos reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak mora biti prezentiran u okviru iste stavke kao i odnosna zaštićena transakcija
	Više stavki	Iznos reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak mora se rasporediti na stavke na koje utječu zaštićene stavke na sustavnoj i racionalnoj osnovi
Neto pozicija	Više stavki	Iznos reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak mora biti prezentiran kao odvojena stavka

Izvor: Ernst&Young (2014.), *Hedge Accounting under IFRS 9*, Dostupno na: en_gl/ifrs-technical-resources/hedge-accounting-under-ifrs-9-financial-instruments, str. 61

Dakle, kod bruto pozicije, ako zaštita od rizika u okviru zaštite novčanog toka skupine stavki utječe na jednu stavku, iznos reklasificiran u dobit ili gubitak mora biti prezentiran u okviru iste stavke kao i odnosna zaštićena transakcija. Ako zaštita od rizika u okviru zaštite novčanog toka skupine stavki utječe na više stavaka, iznos reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak se mora rasporediti na stavke na koje utječu zaštićene stavke na sustavnoj i racionalnoj osnovi. Ako je riječ o neto poziciji, ako zaštita od rizika u okviru zaštite novčanog toka skupine stavki utječe na više stavki, iznos reklasificiran iz kapitala u dobit ili gubitak mora biti prezentiran kao odvojena stavka.

Kod zaštite fer vrijednosti skupine stavki kod koje kompenziraju pozicije rizika (tj. zaštita neto pozicije), subjekti bi morali prikazati dobitke ili gubitke od zaštite u zasebnoj stavci u računu dobiti i gubitka kako bi izbjegli prezentiranje dobitaka ili gubitaka od zaštite koji se odnose na jedan instrument u više različitih stavki. Međutim, tretman u bilanci je drugačiji. Za imovinu i obveze koje su u zaštiti fer vrijednosti od rizika zaštićene zajedno kao skupina, dobit ili gubitak u bilanci pojedinačne imovine i obveza priznaju se kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti odgovarajućih pojedinačnih stavki koje čine skupinu.

Zbog toga se pojedine stavke skupine u bilanci odvojeno prezentiraju što znači da se ukupna promjena fer vrijednosti proizašla iz promjene rizika od kojeg se pruža zaštita mora na sustavan i racionalan način rasporediti na sve stavke u okviru skupine u funkciji usklađenja knjigovodstvene vrijednosti pojedine stavke.

Zaštićene stavke od rizika, pak, ne mogu biti:

- predviđene transakcije s dioničarima (primjerice, izdavanje dionica, otkup dionica, objava dividende) jer transakcije neće utjecati na račun dobiti i gubitka niti na ostalu sveobuhvatnu dobit što je nužan uvjet za zaštitu novčanog toka.
- opći poslovni rizici jer se ne mogu posebno identificirati i mjeriti. Primjeri općeg poslovnog rizika uključuju rizik da se transakcija neće dogoditi ili zastarjelost fizičke imovine;
- čvrsta obveza stjecanja poslovanja u poslovnom spajanju ne može biti zaštićena stavka, osim od valutnog rizika budući da se rizici, osim valutnog rizika, ne mogu posebno identificirati i mjeriti te se smatraju općim poslovnim rizicima. Međutim, transakcije poduzeća koje će se steći se mogu odrediti kao zaštićena stavka, pod uvjetom da se mogu smatrati vrlo vjerojatnom predviđenom transakcijom iz perspektive stjecatelja;
- ulaganje koje se obračunava metodom udjela ne može biti zaštićena stavka u okviru zaštite fer vrijednosti s obzirom da

²⁰ MSFI 9, t. B.6.3.13.

²¹ MSFI 9, t. 6.6.1.

²² MSFI 9, t. B.6.6.12.

²³ MSFI 9, t. 6.6.1., B.6.6.7

se metodom udjela u računu dobiti i gubitka priznaje udio ulagača u dobiti ili gubitku subjekta u koji se vrši ulaganje, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Iz sličnih razloga niti ulaganje u konsolidirani ovisni subjekt ne može biti zaštićena stavka u okviru zaštite fer vrijednosti s obzirom da se konsolidacijom u računu dobiti i gubitka priznaje dobit ili gubitak ovisnog subjekta, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja;

- rizik inflacije (osim ako je naveden u ugovoru i u ograničenim okolnostima inflacijskog okruženja i odgovarajućeg tržišta dužničkih vlasničkih instrumenata) jer nije prepoznatljiv i pouzdano mjerljiv;
- transakcije koje ne utječu na dobit ili gubitak;
- ulaganja u vlasničke instrumente koji ne kotiraju na aktivnom tržištu, jer se vrijednost takvih ulaganja ne mogu pouzdano izmjeriti;
- prognozirane transakcije koje nisu vjerojatne i dr.

1.3. Određivanje i dokumentiranje

Kako bi se kvalificirali za računovodstvo zaštite, poslovni subjekti moraju službeno odrediti i dokumentirati odnos zaštite na početku zaštite. To uključuje određivanje zaštićene stavke, prirodu rizika koji se štiti, instrument zaštite te cilj i strategiju upravljanja rizikom. Predmetna dokumentacija za određivanje i dokumentiranje odnosa zaštite od rizika treba sadržavati:

- identifikaciju instrumenta zaštite od rizika,
- identifikaciju stavke zaštićene od rizika,
- vrstu rizika za koji se pruža zaštita, i
- način na koji će subjekt procijeniti ispunjava li odnos zaštite od rizika zahtjeve u pogledu učinkovitosti zaštite (uključujući analizu izvora neučinkovitosti, te način na koji će subjekt odrediti omjer zaštite od rizika).

Dokumentacija o odnosu zaštite od rizika mora se ažurirati u slučaju svake promjene metoda.

1.4. Učinkovitost zaštite od rizika

Na početku odnosa zaštite od rizika, ali i neprekidno (na svaki datum izvještavanja ili nakon znatne promjene okolnosti koja utječe na zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika ovisno o tome što je ranije), potrebno je procijeniti ispunjava li odnos zaštite od rizika zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika.

Procjena se odnosi na očekivanja u pogledu učinkovitosti zaštite od rizika, te je stoga usmjerena samo na buduće događaje.

A kao što je već rečeno, odnos zaštite od rizika treba ispuniti sve slijedeće zahtjeve u pogledu učinkovitosti zaštite:

- 1) mora postojati ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite;
- 2) učinak kreditnog rizika ne smije biti presudan za promjene vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa; i
- 3) omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika jednak je omjeru koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekt stvarno štiti od rizika i količine instrumenta zaštite kojim se subjekt stvarno koristi radi zaštite te količine stavke od rizika. U većini odnosa zaštite, omjer zaštite će biti 1:1 kao pokazatelj da je odnosni instrument zaštite savršeno usklađen s određenom zaštićenom stavkom. Ako subjekt štiti od rizika manje od 100 posto izloženosti stavke, taj omjer će biti niži.

Kad je riječ o postojanju ekonomskog odnosa između zaštićene stavke i instrumenta zaštite, to znači da mora postojati očekivanje da će se vrijednost instrumenta zaštite i vrijednost zaštićene stavke kretati u suprotnom smjeru kao rezultat zajedničkog temeljnog ili za-

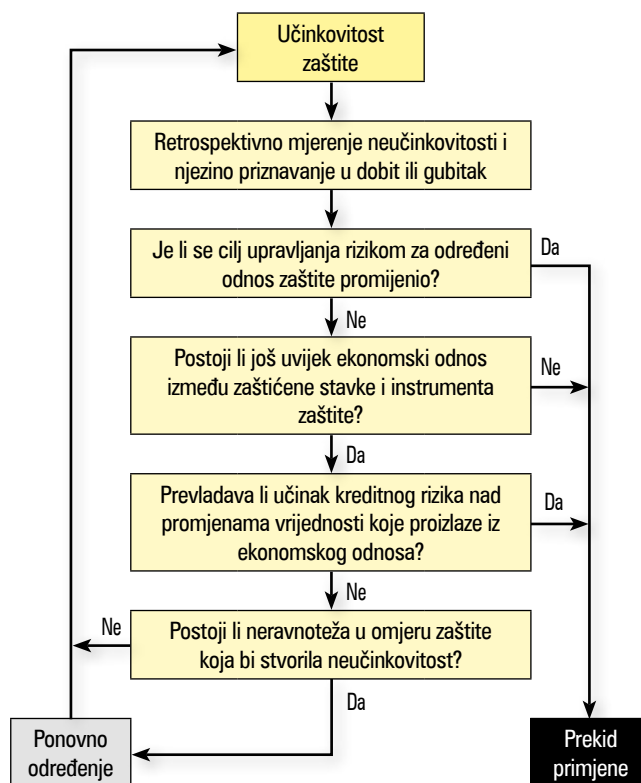
štićenog rizika. Naime, učinkovitost zaštite se definira kao mjera do koje promjene u fer vrijednosti ili novčanim tokovima instrumenta zaštite neutraliziraju promjene u fer vrijednosti ili novčanim tokovima zaštićene stavke. Stoga se nužno očekuje da će se vrijednost instrumenta zaštite i vrijednost zaštićene stavke sustavno mijenjati ovisno o kretanjima iste ili istih osnovnih vrijednosti koje su tako ekonomski povezane da na sličan način reagiraju na rizik od kojeg se pruža zaštita.

Postojanje ekonomskog odnosa procjenjuje se analizom mogućeg ponašanja odnosa zaštite od rizika tijekom njegova trajanja kako bi se utvrdilo može li se očekivati ispunjenje cilja upravljanja rizicima.

Ovisno o tome koliko je složen odnos zaštite, tu prosudbu će možda trebati poduprijeti kvalitativnom ili kvantitativnom procjenom ekonomskog odnosa. MSFI 9 ne propisuje metodu kojom se procjenjuje ispunjava li odnos zaštite od rizika zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. Bitno je primijeniti onu metodu kojom se mogu obuhvatiti važna obilježja odnosa zaštite od rizika, uključujući izvore neučinkovitosti zaštite od rizika i ovisno o tim čimbenicima moguća je metoda kvalitativne i kvantitativne procjene.

Postupak procjene učinkovitosti zaštite prikazan je na slijedećoj slici:

Slika 1. Procjena učinkovitosti zaštite i ponovno određenje:

Izvor: Ernst&Young (2014) Hedge Accounting under IFRS 9, Hedge Accounting under IFRS 9. Dostupno na: ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/hedge-accounting-under-ifs-9-financial-instruments, str. 39

Prilikom procjene učinkovitosti zaštite prvo treba procijeniti je li se cilj upravljanja rizikom za uspostavljeni odnos zaštite promijenio u odnosu na početno postavljeni cilj. Ako se cilj upravljanja rizikom promijenio u odnosu na početno postavljeni cilj, odnos zaštite se prekida, a s njim i primjena računovodstva zaštite za taj odnos. Ako se taj cilj nije promijenio potrebno je utvrditi postojanje ekonomskog odnosa između zaštićene stavke i instrumenta zaštite. U slučaju da ekonomski odnos više ne postoji odnos zaštite s prekida, a s njom i primjena računovodstva zaštite. U protivnom će se procjena učinkovitosti zaštite nastaviti procjenom učinaka kreditnog rizika

nad promjenama vrijednosti koje proizlaze iz ekonomskog odnosa. Ako učinak kreditnog rizika ima prevladavajući utjecaj na promjene vrijednosti koje proizlaze iz ekonomskog odnosa subjekt mora prekinuti primjenu računovodstva zaštite. Ako to, međutim, nije slučaj, subjekt će nastaviti s procjenom učinkovitosti zaštite procjenom neravnoteže u omjeru zaštite koja bi stvorila neučinkovitost. Neravnoteža u omjeru zaštite se pojavljuje u slučaju kada se vrijednost zaštićene stavke i instrumenta zaštite ne kreću u omjeru koji se je očekivao prilikom uspostavljanja odnosa zaštite. U slučaju da neravnoteža u omjeru zaštite nije utvrđena zaštita se smatra učinkovitom. U suprotnom subjekt mora ponovno odrediti i postaviti omjer zaštite koji će odražavati promjenu u odnosu između zaštićene stavke i instrumenta zaštite, s tim da se, za razliku od modela računovodstva zaštite iz prethodnog MRS-a 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, ponovnim određenjem i postavljanjem omjera zaštite, primjena računovodstva zaštite ne prekida.

2. Vrste odnosa zaštite i računovodstveni postupci

Subjekti su izloženi tržišnom riziku koji proizlazi iz mnoštva aspekata njihovog poslovanja. Pod tržišnim rizikom razumijevamo izloženost nepovoljnim kretanjima cijena proizvoda, kamatnih stopa, deviznih tečajeva, sirovina ili cijena dionica. Stoga je cilj računovodstva zaštite prikazati, u financijskim izvještajima, učinak aktivnosti upravljanja rizicima koje koriste financijske instrumente za upravljanje izloženostima koje proizlaze iz određenih rizika koji bi mogli utjecati na dobit ili gubitak ili drugu sveobuhvatnu dobit. U tom smislu računovodstvo zaštite je tehnika koji mijenja uobičajenu osnovu za priznavanje dobitaka ili gubitaka (ili prihoda i rashoda) na povezanim instrumentima zaštite i zaštićenim stavkama, tako da se obje priznaju u dobiti ili gubitku ili ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u istom obračunskom razdoblju.

MSFI 9 predviđa tri vrste odnosa zaštite od rizika i to:

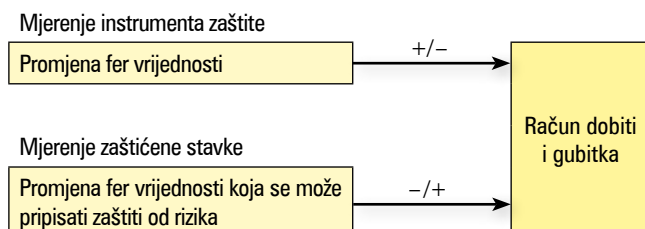
- zaštitu fer vrijednosti;
- zaštitu novčanog toka; te
- zaštitu neto ulaganja u inozemno poslovanje.

2.1. Zaštita fer vrijednosti

Rizik koji se štiti u zaštiti fer vrijednosti od rizika je promjena u fer vrijednosti imovine ili obveze ili nepriznate čvrste obveze koja se može pripisati određenom riziku i može utjecati na dobit i gubitak. Promjene u fer vrijednosti mogu nastati kroz promjene kamatnih stopa (za zajmove s fiksnom kamatnom stopom), deviznih tečajeva, cijena dionica ili cijena roba.

Računovodstvo za zaštitu fer vrijednosti može se sažeti kako slijedi: Po obračunu zaštite fer vrijednosti, promjene u fer vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke priznat će se u dobit i gubitak istovremeno, ali s različitim predznacima. Promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite određene su kao protuteža promjenama fer vrijednosti zaštićene stavke. Grafički se to može izraziti na slijedeći način:

Slika 2: Zaštita fer vrijednosti

Prema t. 6.5.8. MSFI-ja 9, zaštita fer vrijednosti od rizika obračunava se na slijedeći način:

- a) dobit ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika se priznaju u računu dobiti i gubitka (ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ako se instrumentom zaštite štiti vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti);
- b) knjigovodstvena vrijednost zaštićene stavke usklađuje se za dobit ili gubitak od zaštite koji se priznaju u računu dobiti i gubitka. Ako je zaštićena stavka financijska imovina (ili njezina komponenta) koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dobit ili gubitak od zaštite po zaštićenju stavci priznaju se u računu dobiti i gubitka. Međutim, ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, ti iznosi ostaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
- c) ako je zaštićena stavka nepriznata čvrsta obveza (ili njezina komponenta), kumulativna promjena fer vrijednosti zaštićene stavke nakon njezina određivanja priznaje se kao imovina ili obveza s odgovarajućim dobitkom ili gubitkom priznatim u računu dobiti i gubitka;
- d) kada je u okviru zaštite fer vrijednosti zaštićena stavka čvrsta obveza stjecanja imovine ili preuzimanja obveze (ili njezina komponenta), početna knjigovodstvena vrijednost imovine ili obveze, koja proizlazi iz ispunjenja čvrste obveze usklađuje se tako da uključi kumulativnu promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke koja je priznata u bilanci;²⁴
- e) ako je zaštićena stavka financijski instrument koji se mjeri po amortiziranom trošku, promjena fer vrijednosti financijskog instrumenta uključuje se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze i amortizira u računu dobiti i gubitka ponovnim izračunom efektivne kamatne stope na datum početka amortizacije. Amortizacija počinje čim dođe do usklađivanja, a najkasnije kada se zaštićena stavka prestane usklađivati za dobit ili gubitke od zaštite od rizika. U slučaju financijske imovine (dužničkog instrumenta) koja je stavka zaštićena od rizika i koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s toč. 4.1.2.A MSFI-ja 9, amortizacija se provodi na isti način kao i na financijski instrument koji se mjeri po amortiziranom trošku, ali u iznosu koji predstavlja kumulativnu dobit ili gubitak koji su prethodno priznati u dobit ili gubitak, umjesto usklađivanjem knjigovodstvene vrijednosti.²⁵

Primjer 1:

Subjekt A, d.d. na datum 1. siječnja 2023. na financijskom tržištu kupuje dionice (vlasničke instrumente) drugog subjekta po njihovoj fer vrijednosti koja iznosi 100.000 EUR i klasificira ih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobiti.

Na datum 31. prosinca 2023. fer vrijednost ulaganja u dionice se povećava na 110.000 EUR. Imatelj (kupac) želi zaštititi svoje ulaganje u dionice uzimajući u obzir mogućnost da će cijena dionice pasti, te na datum 1. siječnja 2024. godine kupuje put opciju (opciju prodaje) koja mu daje pravo (ne i obvezu) da proda određenu imovinu po unaprijed određenoj cijeni do određenog datuma. Ono čega se je kupac pribojavao se je i dogodilo, cijena dionice se krajem 2024. smanjila za 6.000 EUR, pa je kupac (nerealizirani) gubitak od promjene fer vrijednosti ulaganja u dionice nadoknadio nerealiziranom dobiti od prodaje put opcije.

²⁴ MSFI 9, t.6.5.9.

²⁵ MSFI 9, t. 6.5.10.

Subjekt A, d.d. je odlučio primijeniti računovodstvo zaštite u skladu s MSFI 9 udovoljavajući svim zahtjevima za primjenu računovodstva zaštite. Knjiženja su slijedeća:

Knjiženje:

Opis	Račun	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1	2	3	4
01.01.2023. – Za kupnju dionica Dugoročno ulaganje u dionice Žiro račun	0662 100	100.000	100.000
31.12.2023. – Za promjene fer vrijednosti ulaganja u dionice Vrijednosno usklađenje dionica* Rezerve s osnove promjene fer vrijednosti financijske imovine	06692 93	10.000	10.000
31.12.2024. – Za priznavanje dobiti od fer vrijednosti derivativne financijske imovine Derivativna financijska imovina (put opcija) Nerealizirana dobit (prihod) od promjene fer vrijednosti derivativne financijske imovine (put opcije) kao instrumenta zaštite	11 7772	6.000	6.000
31.12.2024. – Za priznavanje gubitka od promjene fer vrijednosti zaštićene financijske imovine (vlasničkog instrumenta po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit) Nerealizirani gubitak (rashod) od promjene fer vrijednosti ulaganja u dionice kao zaštićene stavke Dugoročno ulaganje u dionice	725 0662	6.000	6.000

*Za ulaganja u vlasničke instrumente klasificirane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, promjene fer vrijednosti se iskazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumuliraju u rezervama s osnove promjene fer vrijednosti (kapitalnim rezervama), s tim da se kod prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne reklasificiraju u račun dobiti i gubitka. Ta mogućnost postoji ko su kapitalna ulaganja zamišljena kao dugoročna ulaganja, dakle ulaganja s rokom od preko jedne godine.

2.2. Zaštita novčanog toka

Većina imovine i obveza ima povezane periodične novčane tokove, primjerice, ulaganje u strane obveznice može imati novčane priljeve u obliku primitaka od kamata denominiranih u stranju valuti. Slično tome, zajam s promjenjivom kamatnom stopom može imati novčane odljeve u obliku plaćanja kamata koje variraju prema nekoj referentnoj kamatnoj stopi, primjerice, LIBOR-u. Budući da su novčani tokovi za oba instrumenta neizvjesni jer ovise o vanjskim varijablama, tj. deviznom tečaju i kamatnoj stopi koja prevladava na tržištu, subjekt može odlučiti ukloniti ovaj rizik promjenjivosti novčanih tokova ulaskom u transakcije zaštite.

Zaštita novčanog toka ima za cilj upravljanje rizikom povezanim s budućim novčanim tokovima priznate imovine ili obveze ili vrlo vjerojatne predviđene transakcije. Promjene u fer vrijednosti efektivnog dijela zaštite priznaju se u zasebnoj komponenti glavnice, dok se svaki neučinkoviti dio priznaje u računu dobiti i gubitka.

Svrha zaštite novčanog toka je odgoditi dobit ili gubitak na instrumentu zaštite na razdoblje ili razdoblja u kojima zaštićeni očekivani budućni novčani tokovi utječu na dobit ili gubitak. Za ovu vrstu zaštite se mogu odrediti sve promjene novčanih tokova zaštićene stavke ili samo promjena određenih novčanih tokova, a za zaštitu se mogu odrediti novčani tokovi povezani sa svim ili samo nekim rizicima, a kao instrumenti zaštite se mogu odrediti derivativni financijski in-

strumenti pri čemu se jedan derivativ može definirati za zaštitu od više vrsta rizika, ali, isto tako, dva ili više derivativa ili njihovih dijelova mogu zajedno biti definirani kao instrumenti zaštite. Kod zaštite od valutnog rizika kao instrumenti zaštite se mogu pojaviti nederivativna financijska imovina i nederivativna financijska obveza.

Kada se primjenjuje računovodstvo zaštite novčanog toka odnos zaštite od rizika se obračunava na slijedeći način:²⁶

- zasebna komponenta kapitala povezana sa zaštićenom stavkom (rezerva za zaštitu novčanog toka) usklađuje se na niži iznos između a) kumulativne dobiti ili gubitka po instrumentu zaštite od početka zaštite i b) kumulativne promjene fer vrijednosti zaštićene stavke;
- dio dobiti ili gubitka po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita (odnosno dio koji se prebija s promjenom rezerve za zaštitu novčanog toka) priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;
- preostala dobit ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika, neučinkovita je zaštita koja se priznaje u računu dobiti i gubitka;
- iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka obračunava se na slijedeći način:
 - za zaštitu novčanog toka predviđene transakcije koja rezultira priznavanjem financijske imovine ili obveze, akumulirane dobitke ili gubitke evidentirane u kapitalu treba kao reklasifikacijsko usklađenje reklasificirati u račun dobiti i gubitka u istom razdoblju ili razdobljima tijekom kojih zaštićeni očekivani budućni novčani tokovi utječu na račun dobiti i gubitka. ako postoji kumulativni gubitak na instrumentu zaštite i više se ne očekuje da će gubitak biti nadoknađen, mora se odmah priznati u račun dobiti i gubitka.
 - za zaštitu novčanog toka predviđene transakcije koja, pak, rezultira priznavanjem nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze, ili ako zaštićena predviđena transakcija za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu postaje čvrsta obveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka treba ukloniti iz tih rezervi (kapitala), i kao osnovno usklađenje (engl. *basis adjustment*) uključiti izravno u početni trošak ili ostalu knjigovodstvenu vrijednost nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze.

Ako subjekt prestane obračunavati zaštitu novčanog toka od rizika iznos koji je akumuliran u zaštitu novčanog toka obračunava se na slijedeći način:²⁷

- iznos će ostati u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika, dakle, u kapitalu ako se i dalje očekuje ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika; ili
- iznos će odmah biti reklasificiran u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje ako se ostvarenje zaštićenih budućih novčanih tokova više ne očekuje.

Primjer 3:

Dana 30. rujna 2024. godine poduzeće A sklapa futures ugovor za kupnju 20.000 tona željezne rude 15. siječnja 2025. za 80 EUR/toni. Poduzeće A je odredilo ovaj ugovor kao instrument zaštite kako bi se zaštitilo od izloženosti cjenovnom riziku u odnosu na vrlo vjerojatnu predviđenu kupnju 20.000 tona željezne rude 15. siječnja 2002.

Na datum 31. prosinca 2024. futures ugovor za isporuku željezne rude koja će biti izvršena 15. siječnja 2025. ima cijenu od 85 EUR/toni. Promjene u fer vrijednosti futures ugovora (instrumenta zaštite)

²⁶ MSFI 9, t. 6.5.11. a,b,c

²⁷ MSFI 9, t. 6.5.12.

u iznosu od 100.000 EUR (20.000 tona x (85 EUR–80 EUR) (koje se mogu pripisati zaštićenom riziku) se priznaju u ostalu sveobuhvatnu dobit u mjeri u kojoj je zaštita učinkovita i akumuliraju u rezervi za zaštitu novčanog toka unutar kapitala.

Dana 15. siječnja 2025., poduzeće A podmiruje futures ugovor u trenutku kada je spot cijena za željeznu rudu 84,50 EUR/toni, primajući novčani iznos od 90.000 EUR (20.000 tona x (84,50 EUR–80 EUR) i bilježeći usklađenje rezervi zaštite novčanog toka od 10.000 EUR (20.000 tona x (85 EUR–84,50 EUR)

Dana 15. siječnja 2025. poduzeće A kompletira nabavu željezne rude isplatom 1.600.000 EUR (20.000 tona x 84,50 EUR). Poduzeće A knjiži, također, usklađenje rezerve za zaštitu novčanog toka na knjigovodstvenu vrijednost zaliha pri početnom priznavanju.

Knjiženje:

Opis	Račun	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1	2	3	4
30.09.2024. – Nema knjiženja jer je fer vrijednost futuresa jednaka nuli i nema priljeva i odljeva novca			
31.12.2024. – Za povećanje fer vrijednosti futures ugovora Derivativni financijska imovina (futures) Rezerve fer vrijednosti iz učinkovitog dijela zaštite novčanih tokova	11 936	100.000	100.000
15.01.2025. – Za podmirenje futures ugovora Žiro račun Rezerve fer vrijednosti iz učinkovitog dijela zaštite novčanih tokova Derivativna financijska imovina (futures)	100 936 11	90.000 10.000	100.000
15.01.2025. – Za priznavanje kupnje zaliha zajedno s usklađenjem rezervi zaštite novčanog toka (osnovno usklađenje) Zalihe Rezerve fer vrijednosti iz učinkovitog dijela zaštite novčanih tokova Žiro račun	660 936 100	1.600.000 90.000	1.690.000

2.3. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje

Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika, uključujući zaštitu monetarne stavke koja se obračunava kao dio neto ulaganja obračunava se na sličan način kao zaštita novčanih tokova, što znači da se dio dobiti ili gubitka po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, dok se neučinkoviti dio priznaje u računu dobiti i gubitka.²⁸ Kumulativna dobiti ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika koji su povezani s učinkovitim dijelom zaštite akumuliranim u rezervi za preračunavanje stranih valuta reklasificiraju se pri otuđenju ili djelomičnom otuđenju inozemnog poslovanja iz vlasničkog kapitala u račun dobiti i gubitka kao reklasifikacijsko usklađenje.²⁹ Drugim riječima, tečajne razlike zadržavaju se u kapitalu sve dok se inozemno poslovanje ne proda ili na drugi način otuđi. Neučinkoviti dio zaštite se priznaje u dobitak ili gubitak.

3. Ponovno uravnoteženje odnosa zaštite od rizika i prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika

Prema MSFI-ju 9, ako odnos zaštite prestane ispunjavati zahtjev učinkovitosti zaštite u pogledu omjera zaštite od rizika, ali ako cilj upravljanja rizicima za taj određeni odnos zaštite ostane nepromijenjen, subjekt usklađuje omjer zaštite u odnosu zaštite tako da odnos ponovo udovoljava mjerilima prihvatljivosti.³⁰ Prema MSFI-u 9 to je "ponovno uravnoteženje" (engl. *rebalancing*). Zahtjev za ponovnim uravnoteženjem je novi koncept uveden u MSFI 9. Ponovno uravnoteženje se odnosi na usklađenja određenih količina ili zaštićene stavke ili instrumenta zaštite postojećeg odnosa zaštite u svrhu održavanja omjera zaštite koji je u skladu sa zahtjevima učinkovitosti zaštite. Promjene određenih količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite od rizika u neku drugu svrhu ne predstavlja ponovno uravnoteženje.³¹

Usklađivanjem (uravnoteženjem) omjera zaštite od rizika nastavlja se odnos zaštite od rizika. Dolazi do promijene određenih količina zaštićene i instrumenta zaštite u svrhu održavanja omjera zaštite koji ispunjava zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. Ponovno uravnoteženje je relevantno isključivo ako i dalje postoji osnovni rizik između zaštićene stavke i instrumenta zaštite. Prilagodba omjera zaštite od rizika može se izvršiti na razne načine:³²

- ponderi zaštićene stavke se mogu povećati (čime se istodobno smanjuju ponderi instrumenta zaštite od rizika):
 - povećanjem obujma (količine) zaštićene stavke, ili
 - smanjenjem obujma (količine) zaštićene stavke;
- ponderi instrumenta zaštite od rizika mogu se povećati (čime se istodobno smanjuju ponderi zaštićene stavke):
 - povećanjem obujma (količine) instrumenta zaštite od rizika, ili
 - smanjenjem obujma (količine) zaštićene stavke.

Subjekt će, pak, prestati primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika samo ako odnos zaštite ili njegov dio prestane ispunjavati mjerila prihvatljivosti (prema potrebi vodeći računa o ponovnom uravnoteženju odnosa zaštite od rizika). Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika može utjecati na odnos zaštite od rizika u cijelosti ili na dio odnosa zaštite od rizika, što, zapravo znači, da se računovodstvo zaštite od rizika nastavlja primjenjivati na preostali dio zaštite od rizika. Primjerice, odnos zaštite od rizika prestaje u cijelosti kada:³³

- odnos zaštite od rizika ne ostvaruje cilj upravljanja rizicima na temelju kojeg je ispunjavao uvjete za primjenu računovodstva zaštite od rizika.
- instrumenti zaštite od rizika su prodani ili raskinuti u odnosu na ukupni obujam koji je bio dio odnosa zaštite od rizika
- ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika je prestao postojati
- učinak kreditnog rizika počeo je prevladavati nad promjenama vrijednosti koji proizlaze iz ekonomskog odnosa.

Dio odnosa zaštite od rizika će, pak, prestati postojati (u kojem slučaju se računovodstvo zaštite od rizika i dalje primjenjuje na njegov preostali dio):³⁴

30 MSFI 9, t. 6.5.5.

31 MSFI 9, t. B.6.5.7.

32 MSFI 9, t. B.6.5.16.

33 MSFI 9, t.B.6.5.26.

34 MSFI 9, t.B.6.5.27.

28 MSFI 9, t. 6.5.13.

29 MSFI 9, t. 6.5.14.

a) ako je pri ponovnom uravnoteženju odnosa zaštite od rizika omjer zaštite od rizika moguće prilagoditi tako da dio obujma zaštićene stavke prestane biti dio odnosa zaštite od rizika ili

b) kada ostvarenje dijela obujma zaštićene stavke koja je predviđena transakcija (ili njezina komponenta) prestane biti vrlo vjerojatno, računovodstvo zaštite od rizika prestaje se primjenjivati samo na obujam zaštićene stavke čije ostvarenje više nije vrlo vjerojatno.

Računovodstvo zaštite od rizika prestaje se primjenjivati prospektivno od datum prestanka ispunjenja za njegovu primjenu, s tim da treba naglasiti da se ne prestaje primjenjivati odnos zaštite od rizika koji.³⁵

a) još uvijek ispunjava cilj upravljanja rizicima na temelju čega je bio prihvatljiv za primjenu računovodstva zaštite od rizika, odnosno, ako subjekt još uvijek teži ostvarenju tog cilja upravljanja rizicima; i

b) dalje ispunjava ostale uvjete (nakon uzimanja u obzir ponovnog uravnoteženja odnosa zaštite od rizika, prema potrebi.

Naime, ako odnos zaštite od rizika prestane ispunjavati zahtjev o učinkovitosti zaštite u pogledu omjera zaštite od rizika, ali cilj upravljanja rizicima za taj odnos zaštite ostane nepromijenjen, subjekt će u tom slučaju uskladiti omjer zaštite, odnosno, izvršiti ponovno uravnoteženje.³⁶

Subjekt može odrediti novi odnos zaštite od rizika koji uključuje instrument zaštite od rizika ili zaštićenu stavku iz prethodnog odnosa zaštite od rizika na koje se više ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika (u cijelosti ili djelomično). To više nije nastavak odnosa zaštite od rizika, već novi početak.³⁷

4. Zaključak

Računovodstvo zaštite je računovodstvena praksa koja omogućuje poslovnim subjektima da smanje volatilnost u svojim financijskim izvještajima uzrokovanu promjenama u fer vrijednosti određene imovine, obveza ili transakcija. Primarno se koristi za upravljanje računovodstvenim tretmanom aktivnosti zaštite poduzetih radi ublažavanja rizika povezanih s fluktuacijama kamatnih stopa, deviznih tečajeva, cijena roba ili drugih tržišnih varijabli.

Glavni cilj računovodstva zaštite je uskladiti priznavanje dobitaka ili gubitaka na zaštićenoj stavci i povezanom instrumentu zaštite, čime se osigurava točniji prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovnog subjekta. ■

RAČUNOVODSTVO
i POREZI u praksi

racunovodstvo-porezi.hr

Pratite
nas i na
društvenim
mrežama

RacunovodstvoIPoreziUPraksi

LinkedIn

RIPUP CRIF

Poslovna ideja dolazi
uz prave savjete!

Literatura:

- 1) Ernst&Young (2014) Hedge Accounting under IFRS 9, Hedge Accounting under IFRS 9. Dostupno na: ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/hedge-accounting-under-ifrs-9-financial-instruments
- 2) Hedge accounting (IFRS 9), Dostupno na: <https://ifrscommunity.com/knowledge-base/ifrs-9-hedge-accounting/>
- 3) MSFI/MRS, eur-lex.europa.eu
- 4) PWC (2017), Achieving hedge accounting in practice under IFRS 9, Dostupno na: https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/industry7/industry_INT/corporate_treasury__1_INT/achieving_hedge_acc_INT/ifrs_9s_hed...

35 MSFI 9, t.B.6.5.23.

36 MSFI 9, t. 6.5.5.

37 MSFI 9, t. b.6.5.28.